

Brussels Jazz Weekend 2022

Fietsroute Sint-Pieters-Woluwe – Etterbeek – Brussel-Stad

Ontdek Brussel tijdens het Brussels Jazz Weekend met deze fietsroute langs de podia in Sint-Pieters-Woluwe, Etterbeek en Brussel-Stad.

Fiets van Sint-Pieters-Woluwe naar Brussel-stad en ervaar de transitie van de rustige groene rand naar de volkse wijk van de Marollen in het hart van de stad. De fietsroute voert je langs het groenblauwe netwerk, de vallei van de Woluwe en de Maelbeek langs architectonische pareltjes en de jazzconcerten op het Van Meyelplein. Onderweg ontdek je een stukje van de rijke geschiedenis van onze hoofdstad en de typische Brusselse diversiteit aan buurten.

Discover Jazz, discover the City !

Start: Clos du Site, Sint-Pieters-Woluwe

Oude spoorlijn Brussel-Tervuren

Je fietst op een oude spoorlijn (1882) die de Brusselse Leopoldwijk in de huidige Europese wijk via Oudergem en Sint-Pieters-Woluwe verbond met Tervuren. In 1931 zou deze spoorlijn de eerste geëlektrificeerde spoorlijn van het land worden. Vanaf de jaren 1970 raakte ze in onbruik en wordt de vrijgekomen ruimte tussen Sint-Pieters-Woluwe en Oudergem getransformeerd in een groene corridor voor fietsers en wandelaars. Een deel van het traject overlapt met de Groene Wandeling. Dit is een 63km lange bewegwijzerde lus voor fietsers en wandelaars die de diverse groene zones in de rand van de stad met elkaar verbindt. Let tijdens het fietsen op de vele sporen van de oude spoorlijn. Je komt onder andere enkele oude perrons tegen en ook oude magazijnen die nabij de spoorweg werden gebouwd.

Maloupark

Het park dankt zijn naam aan het Maloukasteel dat hier in het park ligt. Een neoklassiek gebouw dat in 1776 werd opgetrokken door de Brusselse koopman Lambert de Lamberts. Later woonde er ene Pierre-Louis Van Gobbelschroy die rond het einde van de Nederlandse periode (1829) minister was onder Willem I. De volgende eigenaar Jules Malou (1810-1886), directeur van de Generale Maatschappij en eerste minister van België, bewoonde het kasteel vanaf 1853 en gaf het zijn naam. Het kasteel is vandaag eigendom van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe. Het wordt gebruikt voor tentoonstellingen, conferenties en gezien de pittoreske setting ook wel eens voor bruiloften.

Het landschapspark maakt deel uit van de waardevolle Woluwevallei. Het is één van de vele parken en vijvers die je langs deze groene vallei tegenkomt. De Woluwe die hier in openlucht stroomt ontspringt bij het Zoniënwood en is één van de belangrijkste zijrivieren van de Zenne. Haar vallei maakt deel uit van het Europese ecologische netwerk Natura2000 dat de rijke biodiversiteit van dergelijke zones in stand moet houden.

Woluwepark

Het Woluwepark is een belangrijke schakel in het Natura2000-netwerk van de Woluwevallei en tegelijk één van de grootste parken van het gewest. In aanloop naar de werelddtentoonstelling van 1897 liet Koning Leopold II de Tervurenlaan aanleggen die hier langs loopt. De tentoonstellingssite in het Jubelpark moest verbonden worden met de koloniale tentoonstelling in Tervuren. Langs de nieuwe laan diende een groots Engels landschapspark komen dat indruk moest maken. Kenmerkend voor het park is haar reliëf en je vindt er ook enkele charmante maar wel kunstmatige rotspartijen terug.

Aan de overkant van de Tervurenlaan ligt het Trammuseum dat dit jaar zijn 40ste verjaardag viert. Haar geschiedenis is nauw verbonden met de Tervurenlaan en werelddtentoonstelling (1897). De laan moest ook voorzien worden van een tramverbinding. Ze werd in 1897 ingehuldigd en in dezelfde periode kwam hier ook de eerste stelplaats. In het museum kan je verschillende historische trams ontdekken en meerijden op een oude tram door de stad!

Bibliotheca Wittockiana

Bezieler van dit museum is de bibliofiel Michel Wittock. Zijn passie voor het verzamelen van boeken begon al als tiener. Op volwassen leeftijd werkte hij in het textielbedrijf van zijn vader. Als verantwoordelijke voor de export maakte hij handig gebruik van zijn buitenlandse reizen om boeken mee naar huis te brengen. Zijn collectie werd te groot en in 1981-1983 liet hij op het uiteinde van zijn tuin dit pand bouwen, de Bibliotheca Wittockiana. Het won in 1988 de Belgian Architecture Awards. Met het nieuwe gebouw waarin hij zijn collectie onderbracht kon hij deze eindelijk delen met het publiek. De verzameling geniet internationale erkenning en bestaat uit boeken van de 16de eeuw tot nu. Schatten van vooral Belgische en ook Europese boekbinderij en boekkunst. Om de toekomst van zijn collectie te verzekeren richtte hij het Michel Wittock fonds op bij de Koning Boudewijn Stichting en schonk er de kern van zijn collectie aan. De man overleed in 2020 op 84 jarige leeftijd.

La personne à l'origine de ce musée est le bibliophile Michel Wittock. Sa passion pour la collection de livres a débuté dès son enfance. À l'âge adulte, il a travaillé dans l'entreprise textile de son père. En tant que responsable des exportations, il a profité de ses voyages à l'étranger pour ramener des livres à la maison. Sa collection devenant trop importante, il a fait construire en 1981-1983 ce bâtiment au bout de son jardin : la Bibliotheca Wittockiana. Il a remporté le Belgian Architecture Awards en 1988. Le nouveau bâtiment dans lequel il a logé sa collection lui a permis de la valoriser et de l'ouvrir au public. Elle jouit d'une reconnaissance internationale et se compose de livres du XVIe siècle à nos jours. Trésors principalement de reliures et d'art du livre belges et européens. Pour assurer l'avenir de sa collection, il a créé le

Fonds Michel Wittock à la Fondation Roi Baudouin et lui a fait don du noyau de sa collection. L'homme est décédé en 2020 à l'âge de 84 ans.

Cauchiehuis

Het Cauchiehuis (1905) aan de rand van het Jubelpark is de woning en atelier die de Belgische architect en decorateur Paul Cauchie (1875-1952) voor zichzelf ontwierp. Het huis wordt gekenmerkt door een mix aan verticale, geometrische en symmetrische elementen. In de sgraffiti, die eigen is aan de art-nouveau kan je de inscriptie 'par nous, pour nous' terugvinden. Voor ons, omdat ook zijn vrouw een gereputeerde decoratrice was. Beiden legden ze zich toe op de decoratie van gevels. Deze creatie gold als visitekaartje van het koppel. Even dreigde deze parel van de Brusselse Art-Nouveau afgebroken te worden. Fel verzet heeft het kunnen voorkomen en het gebouw is intussen geklasseerd.

Jubelpark

Het Jubelpark is één van de toeristische trekpleisters van de stad en bij velen ook gekend omwille van de verschillende evenementen die er plaatsvinden. En dat was ook haar ontstaansreden. De aanleg van het park kwam er naar aanleiding van de viering van de 50ste verjaardag van België en werd in die periode ook meerdere keren als tentoonstellingsite gebruikt. Het bekendste bouwwerk van het Jubelpark is de triomfboog dat op de as van de Tervurenlaan en de Wetstraat. Fiets je naar de andere kant van het park kom je aan het Hortapaviljoen. In het paviljoen staat het marmeren reliëf 'de menselijke driften' van kunstenaar Jef Lambeaux. Daarnaast ligt de Grote Moskee van Brussel, de oudste en enige echt herkenbare moskee in Brussel. Oorspronkelijk was dit het Moors Paviljoen op de wereldtentoonstelling in 1897 die hier plaatsvond. Het werd speciaal ontworpen om het 'Panorama van Caïro' tentoon te stellen. Een schilderij van maar liefst 114m lang en 14m hoog van Emile Wauters.

Jean-Felix Happark

Drie generaties lang behoorde deze tuin toe aan de familie Hap. Grootvader Albert-Joseph die ook burgemeester van Etterbeek was kocht het domein in 1804. Hij startte hier een kleine brouwerij en gebruikte hiervoor het zuivere water van de bron aan de vijver. Kleinzoon Jean-Félix die van zijn moeder de passie voor tuinieren erfde hertekende het park tot landschapspark. Hij was de laatste die er woonde en maakte de tuin vanaf 1960 gedeeltelijk toegankelijk voor het publiek. Gedeeltelijk omdat in eerste instantie enkel ouderen het park mochten betreden. Hap had geen erfgenamen en na zijn overlijden in 1988 kwam het park in handen van de gemeente.

In de vijver van de tuin borrelt het water van de bron nog steeds op. Het kreeg de toepasselijke naam, bron van de Broebelaar. Vanuit het park stroomt de Broebelaar naar de vallei van de Maalbeek. Beide waterlopen die overwelfd werden speelden een belangrijke rol in de watervoorziening van de stad. Het zuivere water dat hier opborrelt werd eind 16de eeuw tot in

de tuinen van het Paleis op den Coudenberg (huidige Warandepark) gebracht waar ze de fontein van het paleis van water bedienden.

Opgelet: stap van de fiets als je het park betreedt

Leopoldpark

Het Leopoldpark ligt in de Europese wijk en strekt zich uit over de helling van de Maalbeekvallei. Het hoger gelegen gedeelte van het park aan de Wiertzstraat grenst aan het Europees Parlement en de vroegere Leopoldwijk. Een wijk die al snel na het ontstaan van België aangelegd voor de burgerij. Het park werd de plek waar de Brusselse burgerij kon komen flaneren en ontspannen. Vanaf 1855 kwam er een siertuin met een dierenpark. Daarvan zijn nog enkele sporen aanwezig. Achter de vijver, aan de voet van de helling, vind je nog het zeeleeuwenbad. Een aangelegd waterloopje kronkelt de helling af naar het bad.

Nadat de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde failliet ging werd het park naar aanleiding van de 50ste verjaardag van België omgedoopt tot het Leopoldpark (1880). De gebouwen in het park die deel uitmaken van het rijke Brusselse erfgoed kwamen er rond de eeuwwisseling en huisvestten toen verschillende wetenschappelijke instituten. Onder meer de industrieel Ernest Solvay speelde hierin een belangrijke rol. Naar hem werd de Solvay Bibliotheek vernoemd waar het *Institut de Sociologie* (1902) gevestigd was.

Viaduct

Let even op deze monumentale viaduct. In de 2de helft van de 19de eeuw wou men de Troonstraat verlengen richting het station van Etterbeek en de Général Jacqueslaan. De viaduct was nodig om de steile Maalbeekvallei te overbruggen. Ze opende in 1880. Zo'n 20m hoger loopt nu de Kroonlaan. De Maalbeek die hier langs de Graystraat liep verdween in diezelfde periode uit het straatbeeld en werd overwelfd (1873).

Flagey

Flagey is één van de grote Brusselse cultuurhuizen. Het biedt een gevarieerde programmatie aan met bekende artiesten uit binnen- en buitenland. En verschillende belangrijke muziek- en filmfestivals zoals de Koningin Elisabethwedstrijd of het Brussels Short Film Festival vinden er plaats.

Het Flageygebouw (1938) in de modernistische pakketbootstijl, diende oorspronkelijk voor het Nationaal Instituut voor Radio-omroep dat hier tot 1974 gevestigd was. Joseph Diongre won de uitgeschreven architectuurwedstrijd met een plan dat tegemoet kwam aan de hoge vereisten inzake techniek en akoestiek. Andere gebouwen rond het plein werden in gelijkaardige stijl ontworpen en geven het plein een homogeen karakter en bijzondere charme.

De twee vijvers naast Flagey zijn de Vijvers van Elsene, een geliefkoosde plek bij Brusselaars. Het zijn 2 van de 7 overgebleven vijvers in de Maalbeekvallei die er in de 19de eeuw tientallen telde. Volg je de vijvers dan kom je aan de 13de eeuwse Ter Kamerenabdij. De vijvers dienden

als viskweekvijvers van de abdij en trokken ook de bierbrouwers aan. Tot de komst van de koelkast waren ze de bron voor een andere economische activiteit en werd er ijs uit gekapt dat bewaard werd in ijskelders.

Matonge

Deze Lang-Levenstraat is een voetgangersstraatje in de levendige Matongewijk. Een wijk vernoemd naar een commerciële wijk in de Congolese hoofdstad Kinshasa. Een relatief kleine wijk met de Waversesteenweg en de Matonge- en Naamsepoortgallerij als kloppend hart.

Haar origine als Afrikaanse wijk komt na de Congolese onafhankelijkheid. Steeds meer studenten ontvingen toen een beurs om in België te studeren. Ze werden gehuisvest in la *Maison Africaine* dat zich sinds 1970 vlakbij in Elzas-Lotharingenstraat bevindt. De wijk is gekend om haar vele Afrikaanse winkels, kruideniers, kappers, cafés en restaurantjes. Het is de ontmoetings- en winkelplek voor diverse Afrikaanse gemeenschappen en andere Brusselaars. Om de hoek ligt het Vlaams-Afrikaans huis Kuumba. Een sociaal-culturele organisatie en ontmoetingsplek die met hun vrijwilligers allerhande evenementen en workshops organiseren.

Lumumba

Er werd al enkele jaren geijverd door verschillende burgers en organisaties voor een Lumumbaplein in Brussel. Patrice Lumumba speelde een belangrijke rol in de Congolese onafhankelijkheid en was eerste minister meteen na de onafhankelijkheid. Voor velen is hij een symboolfiguur voor de strijd tegen onderdrukking. Matonge had wel al een niet-officiële zelfuitgeroepen 'Toekomstige Lumumbaplein'. Sinds 2018 is er nu een officieel Lumumbaplein, symbolisch gelegen vlakbij de achtertuin van het koninklijke paleis en schuin over het standbeeld van Leopold II.

Egmontpark

Verborgen tussen de gebouwen is dit park een oase van rust in de stad. Deze ingang is gewijd aan de Brusselse schrijfster Marguerite Yourcenar. Veertien citaten uit haar werk *L'Oeuvre Noire* staan hier in de muur gebeiteld. Boven aan de trappen kom je in de vroegere tuin van het Egmontpaleis. Het domein behoorde toe aan de aristocratische familie Egmont en ontstaat in de 16de eeuw. Sinds 1964 is de Belgische overheid eigenaar van het paleis en wordt het gebruikt voor conferenties en om buitenlandse staatshoofden te ontvangen.

Het park dat sinds 1918 open is voor het publiek heeft enkele interessante bezienswaardigheden. Eens boven aan de trappen zie je rechts een bronzen standbeeld van Peter Pan. Het originele beeld bevindt zich in de tuinen van Kensington in Londen. De kopie is een geschenk van Sir G. Frampton als teken van de "Vriendschapsband tussen de kinderen van Groot-Brittannië en de kinderen van België" na WOI. Aan de kant van de Groothertstraat vind je 't Groote Pollepel. Een overwelfde middeleeuwse waterput die een belangrijke rol in de

watervoorziening had. Het bevond zich ter hoogte van de Ravensteingalerij en werd hier heropgebouwd.

Skieven Architect

Brussel telt verschillende bouwwerken van architect Joseph Poelaert maar zijn is vooral verbonden met het kolossale justitiepaleis. Dat bouwwerk leverde hem de bijnaam skieven architect op. Men vermoedt een verbastering van het Engelse *chief architect*, de aanspreektitel voor zijn Engelse werfleider. De Maroliens uit de volkswijk hier beneden maakten er maar al te graag een spotnaam van. Zij verzetten zich hevig tegen de bouw van wat toen het grootste gebouw in Europa was en tot talloze onteigeningen en sociale drama's leidde. In 1969 werden plannen gemaakt voor het uitbreiden van het justitiepaleis. Het vreedzame verzet in de wijk was toen zo fel en georganiseerd dat de plannen afgevoerd werden. Het verzet ertegen ging de geschiedenis in als 'la Bataille des Marolles'.

Hier beneden loopt de fietsroute langs de Hoogstraat door de Marollen. Toots Thielemans (1922-2016) bracht een deel van zijn jeugd door in Molenbeek maar hij is toch vooral gekend als het *ketje* uit de Marollen. Het is in de Hoogstraat dat hij geboren werd. Op nummer 241 hielden zijn ouders het café 'Trapken af' open.

Einde : Kapellekerk, Brussel-Stad